

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีการขยายตัวของประชากรเพิ่มขึ้นจากเดิมมาก ในปี 2533 ประชากรทั้งประเทศมีจำนวนประมาณ 51 ล้านคน (รายงานสำรวจการเคหะ ปี 2533) และในปี 2543 ประชากรทั้งประเทศมีประมาณ 63.5 ล้านคน(รายงานสำรวจการเคหะ 2543) ในจำนวนนี้เป็นเด็กและเยาวชนประมาณ 27.1 ล้านคน ซึ่งจำแนกเป็นเยาวชน (อายุ 15-24 ปี) จำนวน 11.3 ล้านคน โดยมีเยาวชนมากกว่าเยาวชนหญิง (รายงานการสำรวจเด็กและเยาวชน 2543 : 13) ส่วนประชากรในภาคเหนือมีปริมาณเพิ่มขึ้นจากปี 2533 ประชากรในภาคเหนือมีประมาณ 10,548.4 ล้านคน(รายงานสำรวจการเคหะ ภาคเหนือ ปี 2533) ต่อมาในปี พ.ศ. 2543 ประชากรในภาคเหนือเพิ่มขึ้นเป็น 11,433.06 ล้านคน (รายงานการสำรวจการเคหะ ภาคเหนือ ปี 2543) เมื่อมีประชากรเพิ่มมากขึ้นทำให้เกิดการแข่งขันแย่งงานกันมากขึ้น อีกทั้งประชากรที่อยู่ในฐานะของเยาวชนก็มีการแย่งงานกันเพื่อที่จะปรับปรุงคุณภาพชีวิตของแต่ละคน ทั้งเยาวชนที่กำลังศึกษาและเยาวชนที่ จบการศึกษาแล้ว

สถาบันวิจัยสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2516 : 3) “ การยอมรับในอารยะประเทศทั่วโลกว่าเยาวชนคือทรัพยากรและพลังที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ สมควรที่จะได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้กว้างขวางเป็นพิเศษควบคู่ไปกับการส่งเสริมพัฒนาทรัพยากรด้านอื่นๆ ในกรณีนี้จะกล่าวถึงอาชีพที่เป็นที่ต้องการของเยาวชนในเขตพื้นที่ภาคเหนือเพราะว่าเยาวชนที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้ก็มีการเพิ่มขึ้นตามปริมาณของประชากรเช่นกัน” ถึงแม้ว่ารัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมให้ประชากรสามารถที่จะประกอบอาชีพและเลี้ยงดูตัวเองตลอดจนถึงครอบครัว โดยนักศึกษาที่เรียนไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน เพื่อที่จะให้นักศึกษาที่จบจากการศึกษาแล้วและไม่ได้ศึกษาต่อกลับไปยังภูมิลำเนาเพื่อประกอบอาชีพการเกษตร แต่ก็ยังเป็นเพียงทางออกอีกทางหนึ่งที่ทางรัฐบาลคิดว่าจะสามารถแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพของประชากรและไม่ได้มีแต่รัฐบาลเท่านั้นที่คำนึงถึงปัญหาในการประกอบอาชีพยังมีหน่วยงานอีกหลายหน่วยงานที่เล็งเห็นสภาพของปัญหาเหล่านี้ เช่นมูลนิธิศูนย์รวมมิตรเพื่อเด็กและเยาวชนก็เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่ส่งเสริมให้เด็กมีการประกอบอาชีพ โดยมีการนำเยาวชนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษามาฝึกอาชีพโดยทางมูลนิธิจะให้ที่พัก และการเลี้ยงดูเมื่อเยาวชนที่ได้รับการฝึกอบรมจนกว่าเยาวชนเหล่านั้นมีความรู้สามารถพอที่จะนำความรู้ที่ได้รับการฝึกไปประกอบอาชีพได้

โครงการหลวงก็เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่ส่งเสริมให้ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่สูง มีการประกอบอาชีพ โดยให้ประชากรปลูกพืชเพื่อส่งจำหน่ายในนามของโครงการหลวง และ มูลนิธิ

โครงการหลวงยังเป็นแหล่งในการประกอบอาชีพของคนที่ย้ายอยู่ในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง โดยทางโครงการหลวงจะมีการจ้างแรงงานเพื่อมาทำงานในโครงการ

ในพื้นที่เป็นภูเขา พงษ์ศักดิ์(2535:8) ของภาคเหนือ ราษฎรส่วนใหญ่เป็นชาวเขาซึ่งมีสภาพความเป็นอยู่ลำห้วย อดอยาก ขาดแคลน ขาดการศึกษา และเต็มไปด้วยโรคภัยไข้เจ็บ นับเป็นพื้นที่ที่ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นมากมาย ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งพอจะแยกประเด็นปัญหาหลัก ๆ ได้ 3 ลักษณะคือ ปัญหาทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาความมั่นคง และปัญหาการปลูกฝิ่น ส่วนปัญหารอง ได้แก่ ปัญหาความยากจน ปัญหาสุขภาพอนามัย ปัญหาการเพิ่มประชากร และปัญหาทางการศึกษา ปัญหาต่าง ๆ นั้นทุกปัญหามีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงและเป็นสาเหตุซึ่งกันและกัน แต่ก็ยังมีหน่วยงานอีกหน่วยงานหนึ่งซึ่งเป็นโครงการที่ดำเนินตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่เรียกกันว่าโครงการหลวงซึ่งเป็นทั้งแหล่งความรู้ แหล่งงาน และแหล่งรับซื้อผลผลิต จากผู้คนในบริเวณรอบ ๆ โครงการหลวงสามารถทำให้เกิดงานขึ้นมาได้เพื่อที่จะให้ผู้คนที่อยู่บนภูเขาได้มีอาชีพใหม่ และมีรายได้จากการขายผลผลิต และส่งเสริมให้ราษฎรที่เป็นชาวเขาเลิกปลูกฝิ่น

แต่ว่าปัจจุบันนี้การศึกษาได้ขยายไปสู่บนที่สูงทำให้ผู้คนมีความรู้ ความสามารถในการผลิตผลผลิตทางการเกษตรได้มีคุณภาพมากกว่าเดิม และบางทีผู้คนที่อยู่บนดอยก็ยังเข้ามาศึกษาในพื้นที่ราบ คือในตัวอำเภอหรือจังหวัดทำให้ผู้คนที่อยู่บริเวณโครงการหลวงได้มีความรู้มากขึ้นและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับความรู้เดิมที่มีอยู่ แต่อย่างไรก็ตามผู้คนเหล่านี้มีการย้ายถิ่นฐานลงมาจากพื้นที่สูง โดยมีปัจจัย คือ

1. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ
2. ปัจจัยทางภาวะตลาดแรงงาน
3. ปัจจัยทางการศึกษา

ซึ่งปัจจัย ทั้ง 3 ประการนี้ล้วนแต่ทำให้ผู้คนที่เป็นแรงงานในพื้นที่ต่าง ๆ อพยพมาเพื่อที่จะหางานทำในเมือง ทำให้เกิดผลกระทบตามมา คือ

1. ทำให้โครงสร้างของประชากรของชุมชนนั้นเปลี่ยนไป
2. เกิดปัญหาเด็กและคนชราขาดผู้ดูแล
3. การเพิ่มประชากรมีแนวโน้มลดลง
4. สตรีต้องรับภาระในครอบครัวมากขึ้น
5. มีการใช้ที่ดินธรรมชาติลดลง
6. เกิดปัญหาสืบเนื่องของวัฒนธรรมชุมชน

7. การเสียโอกาสทางการพัฒนาอันเนื่องมาจากคนวัยหนุ่มสาวที่มีการศึกษา ออกไปนอกชุมชน

8. การนำวัฒนธรรมบริโภคนิยมเข้ามาสู่ชุมชน

ที่กล่าวมานี้เป็นผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดมาจากการย้ายถิ่นฐานทั้งสิ้น นิพัทธเวช (2539:14-16) ผลกระทบไม่ได้มีแต่ที่จะเกิดขึ้นกับชุมชน ที่ย้ายมาเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีปัญหาที่เกิดกับกลุ่มคนที่ย้ายอีกด้วยคือ

1. การอพยพชาวเขาไปตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ราบไม่สามารถควบคุมให้ชาวเขาทั้งหมดทำกินในเฉพาะเขตที่จัดสรรให้

2. ค่าครองชีพในพื้นที่ราบ สูงกว่า บนพื้นที่สูง (บนดอย)

3. มีปัญหาทางการผสมกลมกลืนกับชาวพื้นราบ .เนื่องจากความแตกต่างทางด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ทัศนคติ และค่านิยม สมจิต (2537:170 – 173)

ยังมีกลุ่มคนอีกกลุ่มหนึ่งที่มีอายุระหว่าง 13-24 ปี สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2540:6) ที่มีอยู่ในพื้นที่โครงการหลวงซึ่งปัจจุบันเยาวชนเหล่านี้ก็ได้รับการศึกษาอย่างต่ำภาคบังคับ คือ ประถมศึกษาปีที่ 6 และบางคนก็ยังศึกษาต่อเมื่อจบการศึกษาภาคบังคับแล้ว ประกอบกับได้มีหน่วยงานราชการได้เข้าไปช่วยเหลือให้ความรู้ฝึกอบรมทางด้านเกษตรด้วยจึงทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้น และความเจริญก้าวหน้าก็มีเพิ่มขึ้นและยังเข้าไปสู่แหล่งชุมชนต่าง ๆ ที่อยู่บริเวณรอบ ๆ โครงการหลวง

ในการวิจัยในครั้งนี้ศึกษาความต้องการของเยาวชนในพื้นที่โครงการหลวง 36 แห่งในจังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากเยาวชนในโครงการหลวงนั้นมีอยู่หลาย เผ่า ไม่ว่าจะเป็นคนเมือง เผ่า อีโก้ ม้ง มูเซอ กะเหรี่ยง ฯลฯ นั้นรวมจำนวนคนที่อยู่รอบ ๆ พื้นที่บริเวณโครงการหลวงมีถึง 15,000 กว่าคน และกลุ่มผู้คนที่ส่วนหนึ่งก็จะทำงานกับครอบครัว โครงการหลวง และเรียนหนังสืออยู่ ดังนั้นผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ทำให้สามารถทราบถึงความต้องการหรือความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพ เมื่อโครงการหลวงหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทราบถึงความต้องการของเยาวชนแล้วก็สามารถที่จะช่วยเหลือผู้คนที่เหล่านั้นในด้านส่งเสริมอาชีพเพื่อให้ความเป็นอยู่ของผู้คนเหล่านั้นดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการอาชีพบนที่สูงและพื้นราบของเยาวชนในพื้นที่โครงการหลวง
2. เพื่อศึกษาเนื้อหาประเภทของอาชีพที่เยาวชนสนใจ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

ผลงานการวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงความต้องการของเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่โครงการหลวงซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะสามารถที่จะนำไปใช้ได้ในการหาอาชีพหรือว่าการจัดอบรมเกี่ยวกับอาชีพให้กับเยาวชนเหล่านั้นโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โครงการหลวง สถาบันการศึกษาต่าง ๆ และหน่วยงานศูนย์พัฒนาชาวเขา สามารถที่จะนำข้อมูลเบื้องต้นเหล่านี้ไปปรับปรุงเพื่อให้เยาวชนในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่อื่น ๆ ที่มีความต้องการในการฝึกอาชีพอีกด้วย

สมมุติฐานการวิจัย

ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ของเยาวชนในพื้นที่โครงการหลวงมีความสัมพันธ์กับ พื้นที่ที่ต้องการทำงาน

ขอบเขตการวิจัย

พื้นที่ทำการศึกษาคือ พื้นที่ที่อยู่ในบริเวณพื้นที่โครงการหลวง ทั้ง 36 แห่งในเขตภาคเหนือ

นิยามศัพท์

อาชีพ หมายถึง อาชีพต่าง ๆ ที่เยาวชนต้องการ ที่จะทำ ไม่ว่าจะป็นงานบนคอก หรืองานในพื้นที่ราบ

ความต้องการ หมายถึง ความต้องการของเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่บริเวณโครงการหลวงโครงการหลวง หมายถึง โครงการหลวงทั้ง 36 แห่ง

เผ่า หมายถึง เผ่าต่าง ๆ ที่อยู่บริเวณพื้นที่โครงการหลวงทั้ง 36 แห่ง

เยาวชน หมายถึง กลุ่มเด็กและเป็นผู้ที่ยังไม่ได้สมรส ที่มีอายุระหว่าง 13-24 ปี ที่อยู่บริเวณพื้นที่โครงการหลวง

การรับข่าวสาร หมายถึง การรับข่าวสารและระยะเวลาการรับข่าวสารทางด้านวิทยุและโทรทัศน์

ระดับฐานะ หมายถึง ฐานะครอบครัวของเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่โครงการหลวงที่ทำการศึกษ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ รวย (มีที่ดินทำกินตั้งแต่ 10 ไร่ขึ้นไป) ปานกลาง (มีที่ดินทำกินตั้งแต่ 5-10 ไร่) และยากจน (มีที่ดินน้อยกว่า 5 ไร่) พื้นที่ทำกินของครอบครัว ได้มาจากการสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิในหมู่บ้าน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

ขนาดครอบครัว หมายถึง ขนาดครอบครัวของเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่โครงการหลวงที่ทำการศึกษ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ครอบครัวขนาดใหญ่ (มีประชากรตั้งแต่ 6 คนขึ้นไป) ครอบครัวขนาดกลาง (มีประชากร 4-5 คน) ครอบครัวขนาดเล็ก (มีประชากร น้อยกว่า 4 คน)

ระดับผลการเรียน หมายถึง ระดับผลการเรียนของเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่โครงการหลวง ที่ทำการศึกษาโดยแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ผลการเรียนดี (เกรดเฉลี่ย 2.5 ขึ้นไป) ผลการเรียนปานกลาง (เกรดเฉลี่ย 1.5-2.49) และผลการเรียนต่ำ(เกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 1.5 ลงไป)

สถานที่ศึกษา หมายถึง สถานที่ศึกษาของเยาวชนที่อยู่ในบริเวณพื้นที่โครงการหลวง ที่ทำการศึกษา แบ่งได้คือ เรียนพื้นที่ราบ และเรียนในพื้นที่โครงการหลวง

คนเมือง หมายถึง กลุ่มคนพื้นราบที่ย้ายครอบครัวไปอยู่ในบริเวณพื้นที่โครงการหลวง และภาษาที่ใช้ติดต่อสื่อสารเหมือนกับคนในพื้นที่ราบ

The logo of Chiang Mai University is a large, faint watermark in the background. It features a central elephant holding a flame in its trunk, surrounded by a circular border with the text 'CHIANG MAI UNIVERSITY 1964' and Thai script 'มหาวิทยาลัยเชียงใหม่'.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved